

Undersøgelse af trykfald

Teori

For at beregne tryktab i rør og samlinger, skal man tage højde for både det lineære tryktab i selve røret samt de lokale tryktab samlingerne. Her er en kort introduktion:

1. Lineært tryktab i rør

Det lineære tryktab i rør skyldes friktion mellem væsken og rørets indre overflade og kan beregnes ved hjælp af en formel kaldet Darcy-Weisbach-formlen:

$$\Delta p_{\text{lineær}} = f \cdot \frac{L}{D} \cdot \frac{\rho \cdot v^2}{2}$$

hvor:

- Δp er tryktabet målt i Pa
- f er en friktionsfaktor, den afhænger af rørets ruhed samt Reynolds-tal, f har ingen enhed
- L er længden af røret målt i m
- D er rørets indvendige diameter målt i m
- ρ er væskens densitet målt i kg/m^3
- v er gennemstrømningshastigheden målt i m/s

2. Lokalt tryktab i samlinger

Lokalt tryktab skyldes turbulens og ændringer i strømningsretningen ved samlinger. Det beregnes ofte med en empirisk konstant (k -værdi), som varierer for hver type samling:

$$\Delta p_{\text{lokal}} = k \cdot \frac{\rho \cdot v^2}{2}$$

hvor:

- Δp_{total} er det lokale tryktab over samlingen målt i Pa
- k er tabskoefficienten for den specifikke samling, k har ingen enhed

Typiske k -værdier

T-samling: Afhængig af, om strømmen går lige igennem eller afgrenes. Typisk fra 0,6 til 1,8.

90-graders samling: Typisk mellem 0,3 og 0,9.

180-graders samling: Typisk mellem 0,04 - 0,08.

3. Total tryktab

For at finde det samlede tryktab, skal man summere det lineære tryktab i rørene og de lokale tryktab fra alle samlinger, altså:

$$\Delta p_{\text{total}} = \Delta p_{\text{lineær}} + \sum \Delta p_{\text{lokal}}$$

Ekperimentelle undersøgelser

1. Lineært tryktab i rør

Formlen for det lineære tryktab var:

$$\Delta p_{\text{lineær}} = f \cdot \frac{L}{D} \cdot \frac{\rho \cdot v^2}{2}$$

a) Find først på en metode I kan bruge til at bestemme udstrømningshastigheden v fra den af hanerne ved vandkiosken I vil bruge som kilde i jeres eksperimenter. Mål derefter v - I skal have dens værdi i m/s.

b) Design et eksperiment der kan bruges til at bestemme en værdi for friktionsfaktoren f for de rør der anvendes i forsyningslandsbyens vandforsyning. Gennemfør herefter de nødvendige målinger og bestem en værdi for f .

2. Lokalt tryktab i samlinger

Formlen for tryktabet i samlinger var:

$$\Delta p_{\text{lokal}} = k \cdot \frac{\rho \cdot v^2}{2}$$

a) Mål k -værdien for 180-grader samlingen.

b) Mål k -værdien for 90-grader samlingen.

c) Mål k -værdierne for T-samlingen, der er en for direkte gennemstrømning og en for afgreningen.

Design af vanddistributionsnetværk i forsyningslandsbyen

Udarbejd et forslag til opbygningen af vanddistributionsnetværket i forsyningslandsbyen. Brug jeres resultater fra jeres undersøgelser til at bygge et netværk der giver så ens tryk i de fem haner ved hytterne som muligt.